

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO AUDITO KOMITETAS

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel. (8 5) 239 6012 Faks. (8 5) 239 6289 El. p. auditokt@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Seimo komitetams
(pagal sąrašą)

2023-02- Nr. V-2023-

Kopija:
Lietuvos Respublikos Seimo valdybai

Lietuvos Respublikos Seimo kancleriui
prof. dr. Modestui Gelbūdai

DĖL POREIKIO PERŽIŪRĖTI LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI ATSKAITINGŲ INSTITUCIJŲ SĄRAŠĄ

Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetas 2022 metais svarstė parlamentinės kontrolės klausimą dėl Seimui atskaitingų institucijų vidaus kontrolės ir vidaus audito atlikimo, taip pat siekdamas esminio pokyčio šioje srityje, parengė atitinkamų teisės aktų projektus (Nr. [XIVP-2338–XIVP-2440](#)). Nagrinėdamas šią problematiką, Seimo Audito komitetas taip pat atkreipė dėmesį į eilę metų sprendžiamą klausimą dėl Seimui atskaitingų institucijų optimizavimo. Viešojo sektoriaus institucinėje sąrangoje šiuo metu veikia 24 Seimui atskaitingos institucijos, iš jų 6 yra nurodytos Konstitucijoje, likusiųjų 18 steigimas numatytas įstatymuose.

Paminėtina, kad poreikis išgryninti viešojo sektoriaus įstaigų sistemą, optimizuoti jų veiklos mastą yra įtvirtintas Valstybės pažangos strategijoje „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“¹, numatytas pastarųjų Vyriausybės programų įgyvendinimo planuose, siūlymų tobulinti institucinę sąrangą yra pateikę ir išorės ekspertai². Be kita ko, Seimui yra pateiktos rekomendacijos³ dalyvauti įgyvendinant Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių įgyvendinimo veiksmų planą, remtis Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių nuostatomis steigiant, reorganizuojant, pertvarkant Seimui atskaitingas biudžetines įstaigas ir kt.

Atkreiptinas dėmesys, kad Valstybės kontrolė dar 2012 m. yra atlikusi veiklos auditą „Seimui atskaitingų institucijų, veikiančių kultūros srityje, veikla“⁴, kurio metu nustatyta, kad teisiniame reguliavime trūksta kriterijų, kuriais būtų vadovaujamasi steigiant šias institucijas ir priskiriant jas atskaitingoms Seimui, be to, analizuotoje srityje nepakankamai įvertinamas tokio statuso institucijos steigimo tikslingumas, jos paskirtis ir atskaitomybė bei poreikis steigti nuolatinę ar laikinąją instituciją.

¹ Patvirtinta Seimo 2012-05-15 nutarimu Nr. XI-2015.

² Pavyzdžiui, „Lietuvos ūkio sektorių finansavimo po 2020 m. vertinimas: Viešasis valdymas“, prieiga per internetą https://www.esinvesticijos.lt/media/force_download?url=/uploads/main/documents/docs/107914_78149059d550fb003a037757d8049441.pdf.

³ Vyriausybės 2018-05-16 nutarimas Nr. 495 „Dėl Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių ir viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių įgyvendinimo veiksmų plano patvirtinimo“.

⁴ Valstybės kontrolės 2012-05-17 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-P-50-2-6, prieiga per internetą <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/21727/seimui-atskaitingu-instituciju-veikianciu-kulturos-srityje-veikla>.

Auditoriai atkreipė dėmesį ir į tai, kad dalies institucijų vykdomos funkcijos persidengia su kitomis kultūros srities viešojo administravimo institucijų funkcijomis ir kt.

Be jau minėtų pastebėjimų, Valstybės kontrolė 2020 m. konstatavo⁵, jog Seimui atskaitingų institucijų tobulinimo procesas yra užsitęsęs, atliktos pavienės funkcijų peržiūros. 2009–2018 m. laikotarpiu buvo sudarytos dvi Seimui atskaitingų institucijų sistemos tobulinimui skirtos darbo grupės:

1. pirmosios⁶ darbo grupės siūlymus Viešojo valdymo tobulinimo komisija svarstė⁷ ir priėmė sprendimus dėl 9 Seimui atskaitingų institucijų statuso pakeitimo, sujungimo ar likvidavimo. 2012 m. likviduota viena Seimui atskaitinga institucija (Vertybinių popierių komisija), dviejų institucijų (Valstybinės kultūros paveldo komisijos ir Etninės kultūros globos tarybos) funkcijos peržiūrėtos, sprendimų dėl jų sujungimo nepriimta;

2. kita Seimui atskaitingų institucijų sistemos tobulinimo darbo grupė⁸ buvo sudaryta 2017 m. Jai pavesta iki 2017 m. birželio 30 d. išnagrinėti Seimui atskaitingų institucijų veiklos optimizavimo galimybes ir prireikus parengti reikiamų teisės aktų projektus. 2019 m. sausio 9 d. Seimo valdybos sprendimu⁹ terminas pratęstas iki 2019 m. birželio 30 d. Darbo grupės veiklos laikotarpiu išnagrinėtos Lietuvos mokslo tarybos ir Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos funkcijos ir veikla, tačiau sprendimų nepriimta.

Paminėtina ir tai, kad Audito komitetui atlikus platesnę Seimui atskaitingų 18 institucijų (kurios nėra nurodytos Konstitucijoje) analizę, paaiškėjo, kad kai kuriose iš biudžetinių įstaigų bendras pareigybių skaičius yra labai mažas, siekia 2–3 pareigybes. Dalyje jų nustatytam laikotarpiui (kadencijai) telkiami atskirų sričių ekspertai (nariai), kurie atlieka jiems pavestų klausimų ekspertinį vertinimą, konsultuoja atitinkamos srities strateginiais plėtros klausimais, teikia siūlymus įvairioms valstybės ir savivaldybių institucijoms ir pan. Tuo tarpu Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairėse¹⁰ apibrėžiamas siekis, kad viešojo sektoriaus įstaigų sistemoje nebūtų biudžetinių įstaigų, turinčių patvirtintą mažesnę nei 20 valstybės tarnautojų ir (ar) darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių skaičių. Todėl kyla pagrįstų abejonių, ar tikrai visos Seimui atskaitingos institucijos turi būti biudžetinėmis įstaigomis, taip pat kyla klausimų dėl tikslingumo daliai jų išlaikyti juridinio asmens statusą ir kt.

Atsižvelgdamas į tai, jog Seimui atskaitingų institucijų tobulinimo procesas yra užsitęsęs, ir suprasdamas, kad institucinės sąrangos tobulinimas ir optimizavimas reikalauja ilgesnio nei vieno politinio ciklo ir kryptingų pastangų, taip pat siekdamas užtikrinti tinkamą Seimui atskaitingų institucijų vietą viešojo administravimo sistemoje, Seimo Audito komitetas 2022 m. spalio 12 d. protokoliniu nutarimu Nr. [141-P-23](#) pasiūlė Valstybės kontrolei apsvarstyti galimybę įvertinti, pagal kokius kriterijus įstatymų leidėjas turėtų spręsti, kurioms iš Seimui atskaitingų institucijų ar įstaigų reikalinga keisti statusą, jų atskaitingumą pavedant Vyriausybei ar atitinkamoms ministerijoms, kurias jų tikslinga sujungti, likviduoti ar pan.

Valstybės kontrolė, apibendrinusi atliktų auditų rezultatus bei viešojo sektoriaus rizikų vertinimo duomenis, pateikė Seimo Audito komitetui informaciją, kuri galėtų būti naudinga

⁵ Valstybės kontrolės 2020-01-23 Viešojo sektoriaus institucinės sandaros apžvalga, Nr. YE-1, prieiga per internetą <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/23899/viesojo-sektoriaus-institucines-sandaros-apzvalga>.

⁶ Seimo valdybos 2010-11-17 posėdžio protokolas Nr. SV-P-179.

⁷ Valstybės valdymo tobulinimo komisijos (Saulėlydžio komisijos) 2011-01-26 posėdžio protokolas Nr. 63-1.

⁸ Seimo valdybos 2017-04-12 sprendimas Nr. SV-S-206 „Dėl darbo grupės Lietuvos Respublikos Seimui atskaitingų institucijų veiklos organizavimo galimybėms išnagrinėti sudarymo“.

⁹ Seimo valdybos 2019-01-09 sprendimas Nr. SV-S-1045 „Dėl Seimo valdybos 2017-04-12 sprendimo Nr. SV-S-206 „Dėl darbo grupės Lietuvos Respublikos Seimui atskaitingų institucijų veiklos organizavimo galimybėms išnagrinėti sudarymo“ pakeitimo“.

¹⁰ Patvirtintos Vyriausybės 2018-05-16 nutarimu Nr. 495 „Dėl Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių ir viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių įgyvendinimo veiksmų plano patvirtinimo“.

projektuojant sprendinius dėl Seimui atskaitingų institucijų ar įstaigų funkcijų peržiūros ir jų vietos viešojo administravimo sistemoje nustatymo.

Audito komitetas, 2023 m. vasario 8 d. posėdyje išklauses Valstybės kontrolės pateiktą informaciją ir atsižvelgdamas į tai, kad klausimas dėl Seimui atskaitingų institucijų sąrašo optimizavimo vis dar reikalauja esminių pokyčių, prašo Seimo specializuotų komitetų, [pagal priskirtas veiklos sritis](#) vykdančių Seimui atskaitingų valstybės institucijų ir įstaigų parlamentinę priežiūrą, suteiktais parlamentinės kontrolės įrankiais įvertinti, kurioms iš 18 Seimui atskaitingų institucijų ar įstaigų (nenurodytų Konstitucijoje) reikalinga keisti statusą, jų atskaitingumą pavedant Vyriausybei ar atitinkamoms ministerijoms, kurias jų tikslinga sujungti, likviduoti ar pan. Manytina, kad atlikus vertinimą, paaiškėtų, kurios iš šių įstaigų ar institucijų vykdo tik ekspertinę ir konsultacinę veiklą, kuria siekiama padėti atitinkamoms valstybės ir savivaldybių institucijoms formuoti tam tikros srities politiką ar priimti kokybiškus administracinius aktus, dėl kurių iš jų reikalinga priimti atitinkamus sprendimus dėl tolesnės veiklos tikslingumo ir kt. Toks Seimo komitetų indėlis sudarytų galimybes išgryninti Seimui atskaitingų institucijų mastą, realų jų poreikį, atliekamų funkcijų tikslingumą, šių institucijų vietą viešojo administravimo sistemoje.

Maloniai prašytume apie Jūsų poziciją keliamu klausimu bei vertinimo rezultatus informuoti Audito komitetą iki 2023 m. gegužės 15 d.

PRIDEDAMA:

1. Audito komiteto 2023 m. vasario 8 d. posėdžio protokolo išrašas Nr. 141-P-1, 1 lapas.
2. Valstybės kontrolės 2023 m. sausio 10 d. rašto ir jo priedo kopijos, 6 lapai.

Pagarbiai

Komiteto pirmininkas

Zigmantas Balčytis

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KOMITETŲ, KURIEMS SIUNČIAMAS RAŠTAS,
SĄRAŠAS**

1. Aplinkos apsaugos komitetas
2. Ateities komitetas
3. Ekonomikos komitetas
4. Kultūros komitetas
5. Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas
6. Socialinių reikalų ir darbo komitetas
7. Sveikatos reikalų komitetas
8. Švietimo ir mokslo komitetas
9. Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas
10. Žmogaus teisių komitetas